

ԲԱԺԱՆՈ՞՞՞ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պաշխարհոյ համար	
Տարեկան	12 ֆր.
Վերահանույ	6 "
Արևմտահայկանի համար	
Տարեկան	15 "
Վերահանույ	8 "
Ամերիկայի համար	
Տարեկան	3 ֆր.
Վերահանույ	1.50 "
ԿԱՆՆՈՒԹՅԱՆ ՎՃԱՐՆԻՒՄ	

Պատկերները սույն առաջին էջերին համար 40 սակարկել է. իսկ վերջին էջերին համար 30 սակարկել է. հիմնականում սակարկելու համար 20 Օլոյ գինը կրկնայ:

Պաշխարհոյ համար ձեռքի (15 ՍԱՆԹԻՄ)
Վաճառյի համար ձեռքի 10 սակարկել

ՇԱԲԱԹ

R. P. Kalémecarian
(Autriche)
Mechitharistangasse W. 4
Vienne

Նամակ եւ դրամ դրկել
Խմբագրութեան հասցիին

на вѣстникъ
аржумъ
Варна
Redaction du journal
«Chajjum»
Varna (Bulgarie)

Իրոքիմիսի ևս չեն տրուի

Արևմտահայկանի համար ձեռքի (20 ՍԱՆԹԻՄ)

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ԶՈՐԵՔՇՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
Отговорникъ: Д-ръ Мжгжрдичъ Вартанъ

ՇԱՐՔՈՒՄԻ ԹՐՔԵՐԷՆ յաւելուածին առաջին թիւը պիտի հրատարակուի յառաջիկայ շաբաթ օր:

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՐԻԷԼԵԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԿԱՆԱԼ ՍՕՅԻՍ. ՔՍ. ԳԱՔԻ ՊՈՒԿԱՐԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՆԷ ԵՐԱՇՆԱԿԱՐԵԱԼ ՎԵՐԱԳՆԱԶՍՆՈՒԹՅԱՆ ՏՈՄՍԵՐՈՒՆ:

Տօմակ գնել փոփոգողները պէտք է իրեն գիտեն
Չար-Պորթո փողոց Վառնա 1-5

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Պրո Բրաճնիա»-ի հինգերորդ թիւ մէջ ահանաւոր խմբագրութիւնը իր նախնայականութեամբ, որի խմբագրութեան թիւերը ամբողջովին գնում ենք այս համարի մէջ, իր շնորհակալութիւնը յայտնելով անշուտաների մամուլին և հայ բարեկամներին: «Պրո Արմէնիան» վերջին ընդունելու համար, մասնաւորապէս խնդրում է միայն «ճիշդ տեղեկութիւններ» տալ: «Տարածում» իր 277 թիւի մէջ տպած «Մենք էլ մեր պարտքը կատարենք» յօդուածով այդ կարեւոր կէտի վրա հրատարակեց հայերի աշտուղութիւնը: Այսօր երբ հայերիս հոշակաւոր բարեկամները նոյն հրատարակելու կարգում, մենք աւելորդ չենք համարում շեշտել որ մեր պարտականութիւնն է շատ զգոյշ լինել և մի միայն թրքական գաղանթ-թիւններ չոր փաստերը ու մեր վիճակի ճիշդ նկարագրութիւնը տալ:

Սուլթան Համիտի և իր կառավարութեան հրէշային բռնութեան փաստերը այնքան շատ են, հայ ժողովրդի վիճակը այնքան դառն, որ չափազանցելու կամ աւելցնելու պէտքը բոլորովին չիկայ: Չափազանցումը և անհաստատ տեղեկութիւնները մեզ շատ կը վնասեն, մեր վարկը կը կորսին և մեր բարեկամներին կարծելու պատճառ կը լինեն Եւրոպայի առջեւ:

Եւրոպայի հասարակական կարծիքի առջեւ մեզ համար փաստարան կանգնած ահանաւոր խմբագրութիւնը մեր գաղտնի յանձն են առել միմիայն արգարութիւնը և ճշմարտութիւնը հիմք առնելով, որ մենք նրանց պէտք է զինենք միմիայն ճշմարտ փաստերով, որ արժանաւոր համակրելի և արդար պաշտպանեալի գիրքը չը կորցնենք:

ՎԱՐՄՈ

ՄԵՐ ՊՈՇՏՈՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Հայ շինարար կարող յանուանել մեր շնորհակալութիւնները յայտնել բոլոր այն փրանստցի կամ օտար պաշտօնակիցներուն, որոնք Պրո Արմէնիան լու ընդունելութիւն մը բրին և ամենէն աւելի արդիւն-արտադրեց ցոյց տուին մեզ իրենց համակրանքը, մասամբ կամ ամբողջովին արտատպելով այն ճշգրիտ տեղեկութիւնները զորս յաջողած էինք տալ թուրքիս հայոց վշտագին կայսրութեան վրայ:

Այս առթիւ մեզի հարցուած է թէ՞ «Պրո Արմէնիան» մէջ երեւցած յօդուածներուն կամ լուրերուն արտատպումը արգելուած է թէ՞ ոչ: Արդ՛հետեւ, մենք ամէն բանէ առաջ տեղեկատու թերթ մը բլլալ և Մեծ Մարդասպանին հրամանով գործադրուած վայրագութիւնները կայելի եղածին շարժառարկութեան մէջ տարածել կը փափայինք, ոչ միայն կը թոյլատրենք, այլ ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր փրանստցի և օտար պաշտօնակիցներուն, արտատպել ամէն ինչ որ կրնայ իրենց համար շահեկան նկատուիլ: Այժմ պարագային, երախտապարտ պիտի ըլլանք եթէ բարեհաճին իրենց քաջած տեղեկութեանց ազդիւնները նշանակել:

Նաև խոսին երախտագիտութիւն մը կը պարտինք ըն՛ճեալներու մամուլին, և մասնաւորապէս հայկական մամուլին: Մեր

բարեկամ հայերը, երբեմն երկփեղկած, ինչպէս յաճախ կը պատահի անձնական կամ թարթիքայի խնդիրներու հետեւանքով, միաբանութեամբ եկան քաջալերել զմեզ ձեռնարկուած գործին մէջ: Ինչ որ մասնաւորապէս կը խնդրենք իրենց ցամէ, ինչպէս բոլոր համիտական բռնակալութեան տակ հեծողներէն, իրենց ստացած ճշգրիտ տեղեկութիւնները միայն մեզ հաղորդելն ինչ է:

Եւրոպայի, Ամերիկայի և Եգիպտոսի այն հայերուն որոնք իրենց շնորհաւորութիւնները ուղղեցին մեզ, նոյն շնորհակալութիւնները կը զրկենք փոխադարձաբար:

Ահաւասիկ մեր ձայնը արդէն բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ լսելի եղած է: Պէտք է որ հաւաքուած իրողութիւնները, խաղաղ կարծուած ժամանակի հայոց ենթակրուած վիճակը պարզելով, ըմբոստացնեն վերջապէս հասարակական խիզճը, այնքան յապաղուն յուզուելու համար, և կառավարութիւններէն դուրսու աննյգմէ վեր, որոնք տեսակ մը պաշտօնական թուլութիւն պահել հարկադրուած են, ստեղծուի բարոյական ուժ մը յուզողը-եան պետերը անհրաժեշտ անխուսափելի գործունէութեան ստիպելու շարժող. այսինքն շնչելու Ապտուլ-Համիտը վեհապետներու յանկէն, եթէ կը զիջանին զթատարութեամբ մարդասպանութեան մոյցիւն հիւանդութեանը բռնուած մէկը կենդանի էակներու յանկէն չի սրբելու. ուժ մը՝ որ արդէն իսկ ուշ մնացած այդ գործողութիւնէն հտքը, կարողանայ իրագործել տալ Պերլինի զաշնագրին տրամադրութիւնները:

Խմբ. Բոյս Արմէնիայի
—)(—

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍՍԱՍՆԵՑ 4(

ՌՈՒՍՍԱՍՆԵՐ ՏՍԱԿՈՂՍՑ
Գ Ա Ղ Թ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ը

- Կերչ եւ Թաման. — Տրապիզոնցի հին ու նոր գաղթականներ 25 տուն. բանջարեղէն ու ցորեն կը մշակեն. մէջերին միայն 2 տուն կայ բարկեցիկ, միւսները խեղճ ու կրակ կ'ապրին. երկրին մէջ մեծամասնութեամբ հողատէր, այժմ վարձուք:
- Թեղոսիա. — Այվազովսքի հողերու վրայ շատ տարիներէ իվեր հաստատուած են 100 տուն Տրապիզոնցի գաղթականներ. բանջարեղէն կը մշակեն եւ կուգան ծախելու թէղոսիա. հազիւ կ'ապրին. երկրին մէջ մաս մը հողատէր է:
- Ղրիմի թերակղզիին միւս տեղերը ցրուած կան 25 տունի չափ նոյնպէս Տրապիզոնցիներ. բանջարեղէն կը մշակեն: Հետեւիս ցուցակը աւելի ամփոփ գաղափար մը կուտայ. գաղթականներու պարագումներնու եւ բնակած վայրերու վրայ:
- Բաթում. — 840 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 350 բանւորներ, 240 երկրագործներ, 20 վաճառականներ. ընդհանուր գումար 1450:
- Փոթի. — 50 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 135 բանւորներ, երկրագործներ չկայ, 15 վաճառականներ. ընդհանուր գումար 200:
- Սոխում. — 65 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 20 բանւորներ, 3200 երկրագործներ, 25 վաճառականներ. ընդհանուր գումար 2310:
- Կատուզ. — 15 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 5 բանւորներ, 3200 երկրագործներ, 40 վաճառականներ. ընդհ. գումար 2270:
- Ատլէր. — 5 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ. բանւորներ չկայ, 2000 երկրագործներ, 10 վաճառականներ. ընդհ. գումար 2015:
- Սոչի. — 35 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 5 բանւորներ, 4000 երկրագործներ, 10 վաճառականներ. ընդհ. գումար 4050:
- Թուափսէ եւ շրջակայք. — 20 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 8 բանւորներ, 2400 երկրագործներ, 7 վաճառականներ. ընդհանուր գումար 2435:
- Կէլինճիք. — արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ չկայ, 30 բանւորներ, երկրագործներ չկայ, վաճառականներ չկայ. ընդհ. գումար 30:
- Նովորոսիսկ. — 85 արհեստաւորներ եւ մանրավաճառներ, 200 բանւորներ, երկրագործներ չկայ, 11 վաճառականներ. ընդհ. գումար 296:

Կուրանի շրջան (Եկատեարին) . . . 100 արհեստատուներ և և մանրավաճառներ, 30 բանուորներ, 1200 երկրագործներ, 10 վաճառականներ, ընդհանուր գումար 1341 :

Անաբա . . . 30 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, բանուորներ չկայ, 160 երկրագործներ, վաճառականներ չկայ, ընդհ. գումար 190 :

Կերչ-Քաման . . . 40 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 81 բանուորներ, 200 երկրագործներ, վաճառականներ չկայ, ընդհ. գումար 320 :

Պերախանա . . . Արհեստատուներ և մանրավաճառներ չկայ, 42 բանուորներ, երկրագործներ չկայ, վաճառականներ չկայ, ընդհ. գումար 42 :

Քեչոզուխ . . . Սիմֆ և այլն . . . 130 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 50 բանուորներ, 1000 երկրագործներ, վաճառականներ չկայ, ընդհանուր գումար 1180 :

Եպիթա . . . 30 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 120 բանուորներ, երկրագործներ չկայ, վաճառականներ չկայ, ընդհ. գումար 150 :

Սեւաստուր . . . 25 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 75 բանուորներ, երկրագործներ չկայ, վաճառականներ չկայ, ընդհանուր գումար 100 :

Սեւաս . . . 30 արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 500 բանուորներ, երկրագործներ չկայ, 2 վաճառականներ, ընդհ. գումար 132 :

Ընդամենը 1500 հոգի արհեստատուներ և մանրավաճառներ, 1250 հոգի բանուորներ, 17600 հոգի երկրագործներ, 150 հոգի վաճառականներ, ընդհ. գումար 20500 հոգի :

Սեւասի 1000 գաղթականներ երկրագործ են 859 հոգի, արհեստաւոր 73 հոգի, բանուոր 61 հոգի, վաճառական 7 հոգի :

Մանոք . . . Գաղթականները մանաւանդ երկրագործներն ու բանուորները տարուէ տարի զանազան քաղաքներ ու գիւղեր փոխադրուելու դերոյնը թիւերը շարունակ փոփոխուլթեան կենթարկուին, առանձին տարրերու թիւն մը չի մտցուներ ընդհանուր գումարին մէջ :

3 Գաղթելու պատճառները . . . Բազմաթիւ են դաղթելու պատճառները, վաճառականներէն ոմանք բազմ որոնելու եկած և հարստացած են, մի փոքր մաս կոտորածներու սարսափի տակ խոյս տուած են :

Սեւասի 1000 գաղթականներ երկրագործ են 859 հոգի, արհեստաւոր 73 հոգի, բանուոր 61 հոգի, վաճառական 7 հոգի :

Արհեստատուներու քանորդ մասը միայն աւելի լաւ ապրուստ ճարելու համար Ռուսաստան անցած են, մեծ մասը կեանքերին փրկելու համար փախած եկած են :

Բանուորներու մեծագոյն մասը երկրին մէջ հողագործներ են, ճանապարհներու չարտաթիւնը, տուրքերու ծանրութիւնը, սնանկական ու քաղաքական հալածանքները քայքայել են նշաւատանցիկի օջախը և նեակեր են այնքան կտրիճներնա թի մուխերու կամ ցեմէնթի սպանիչ փոշիի մէջ :

Երկրագործներու մի մասը միայն (Տրապիզոնցիներ) թալանուէլով ու կոտորուելով ծննդավայրի մէջ, ձգած են իրենց հողերը սեղանականներու և անտնտնութենէ յի մեռնելու համար ապաստանած են կովկաս, իսկ մեծագոյն թիւի գաղթելու պատճառները ինքնին կը բացատրուին, եթէ ակնարկ մը նետենք անոնց անցեալին ու գրու թեան վրայ երկրին մէջ :

Տրապիզոնցիները, Օրատցիները, Ճանիկցիները և այլն բոլորն ալ Համլէնի (Կարնոյ և սեւ Մոզի մէջ) սեղ. Բիգէն 20 ժամ հեռու գողթականներ են, 3-700 տարի առաջ թուրք և ռուս զինուորականներու կոտորածներ, առանձին ջանք թափելով մահմետականացներու քրիստոնեայ հպատակները :

Կարնոյ նահանգին մէջ ահապին կոտորածներ ստորեցին, Բարբրի շրջակայ հայ գիւղերը իսլամացուցին, Համլէնի իր շրջակայներով սարսափներու թափումովս իղաւ, ժողովուրդի մի մասը իսլամացու և մեծ մասը փոխու, Տրապիզոնի սահմանները, զանազան տէրէպէրու պաշտպանութեան տակ :

Սակայն հալածանքը այդ կողմին ալ կրկնուեցաւ և Սիւրմէնի ու Փարասէրէի մէջ 10000 տուն հայեր մահմետականութիւն ընդունեցին, ներկայիս Սիւրմէնը բնակչոյ 80 տուն քաջարի հայերն ալ թրջացած էին, եթէ յիշեալ Տաւրոյ քահանան զբարոցներ բանալով և պաշտպանելով չի փրկէր զանոնք :

(*) Իսլամացան նոյնպէս Օֆի-թօնեայի և այլն գաւառներու մէջ հարիւր հազարատար յոյներ, որոնք թէև այսօր թունդ կրծնամով են, բայց զեռ յուսարէն կը խօսին :

Ներկայիս լազ թուրքերն ալ մահմետականացած Միւնիքէնցիներ կը համարուին, բարբառնին մէկ է :

Համոզուած էր թէ սիրուհիին կողմը գոցուելուն պէս իր արեւն ալ պիտի խաւարէր, կը դիտէր անոր նշանէն նուրը կուրծքը որ մեղմիւ կը բարձրանար, հուսաւայցած էր թէ աստ անոր վերջին շունչն է :

Երիտասարդը այդ մտքէն ստուգեց, սկս և կողկողալին պաղատիլ և աղօթել, Փարսելով սիրուհիին աղերսելով զոչեց :

Ո՛վ անողոք մահ սիրուհիս ինծի ձգէ, ձգէ օրուան մը, գոնէ ժամուան մը համար, բայց հիմակ ձեռքէս մի խլեր . . .

Յանկարծ նա սարսափով նմարեց մահուան հրեշտակը որ պատուհանէն սենեակի մտնելով պատասխանեց . . .

Ինչ կուզես ինէ, երեք տարի կինց էր, աս վերջին ժամն ալ ինչ կրնայ պարգեւել քեզի, քեզի, որ կեանքով լի ես, և անոր՝ որ մեռնելու վրայ է :

Սուքն քան զոչեց երիտասարդը, այդ երեք տարին գրեթէ ոչինչ էին, երեք չեմ կրցած անոր յայտարարել թէ որչա՛փ զինքը կը սիրեմ, չէի ալ

Հալածանքներն ու հողի սակաւութիւնը ստիպեցին գաղթականներուն նոր տեղեր գտնել և սկսան տարածուել արեւմտեան ուղղութեամբ մինչև Օրատ, Չարչամպա, Իւնիա և այլն : Տրապիզոնի շրջակայները հաստատուածները սակաւ բացառութեամբ, ազատ հողեր գտան և արիւններու ընթացքին մէջ հողատէր արձանագրուեցան պաշտօնապէս, իսկ Օրատի, մանաւանդ Ճանիկի գաւառին մէջ բոլորն ալ մարապաներ (վարձուոր) դարձան, Ամրոզ Ճանիկի (Սամսոն) դաւաճակը կը պատկանի խաղնէաւար զատէներու, որոնք իրենց տէրէպէտի պապիւրէն ժառանգած են այդ ընդարձակ կայտածայները իրրեւ վաղըթ, Հայ գիւղերը հիմնուած են այդպիսի պէտքերու կամ փաշաներու սեփականութեանց վրայ, յատուկ կիսնոյն չէք կուտան հողատէրերու, կոտորածներու բոլոր տուրքերն ալ իրենց բաժինը բնալով, որդիէ որդի միւսնոյն հողերու վրայ բնակած լինելով, հայ գիւղացիներուն աշխույժ կը թուի թէ իրենցն են բոլորը, բնութիւնն ու իրենց կուրծքը ժառանգական ճորտեր են, Ճանիկի քաղաքի մէջ գիւղերու մէջ պաղատու ծառեր բնաւ չիկան, Եւաները պաղու առին թէ չի տուին, տասնորդի պաշտօնեաները մեծաքանակ տասնորդ կանուէրն ինքն մարտապաններն, այս վերջինները տեսնելով որ ոչ մի բողոք օգուտ չընէր, շարժք ու զեցին արժատէն խափանել, կտրատելով ամրոզ պատու ծառերը :

Մինչև 70ական թուականները հայ մարապանները գէշ աղէկ գյուղներն կը պահէին, բայց երբ չէր քաղաքներու և կիսոճիւնները իրենց զբաղի արուեստն և միւս կողմէ կառավարութեան կանոնաւոր ու անկանոն ստորեքերը աճելի չափերու հասան, սկսաւ գաղթականական հոսանքը, հսկանակ թուրք կոտորածներ թեան արգիլքներուն :

Առաջին գաղթականութիւնը Չարչամպայէն ուղղուեցաւ Սօխում, Անաթոլիան, Կիւրտիստան և այլն, ազալ մերկ ու սոված օրերով կը սպասէին Սօխումի նաւահանգիստին մէջ, մինչև որ Պետերբուրգէն կտրտուեի ընդհանուր ընդհանուր և ազատ հողերու ալ անոնք ինչպէս ալ իրենց անունը և ազատ հողերու հոչակը շուտ տարածուեցաւ Տաճկաստանի մէջ և անա գաղթականական

կանոնաւոր հոսանք մը սկսաւ Ճանիկէն, Օրատէն և Տրապիզոնէն, բոլորն ալ փոխտական կուրախի, գրամագլուխ ունեւարով միայն իրենց ջլուտ բազուկները : Սօխումէն հեռուեալ տարածուեցան Սոչի, Թէափոս, Եկատերիտար, Ղրիմ և այլն, իսկ այն ժամանակ ինչ կը ներկայացնէին Սօխումը, Սոչին և միւս գիւղաքաղաքները, հազիւ մի քանի տուն բնակչութիւն ունէին, իսկ չորս կողմէն պատած էին զարշահոտ ճահիճներ և թաւ անտառներ, Հայ փոխտականներուն արքունեցան անտառները խրելու ազատ հողեր : Երկրագործի ոգի սրտած բազուկը տապալեց հսկայ անտառները և կենդանութիւն տուաւ Արիսագիւղի վայրի լեռներուն :

(Շարունակելի)

ՊԻՒՆՈՎ ԵՒ ՎԻՂԷԼՍ

Կոմս Թոն Պիւլով Բանցլէր նշանակուելէն ի վեր՝ զեւ անցեալները մընդեան տօներէն առաջ, օգտուելով արձակուրդներէն, կրցաւ այցելել Կայսրութեան զայնակից պետութիւններուն, Գերմանական լազիրները հագողեցին թէ Բանցլէրը բնաւ չէ կրցեր իր ակնկալած յաջողութիւնները ձեռք բերել, և ոմանք ասիկա վերագրեցին Գերմանիոյ Քրիստիանի դէմ բռնած քաղաքականութեան :

Յայտնի է թէ Գերմանիոյ հասարակական կարծիքը շատ լաւ արամաւորուած է Պօէրներու նշանակումը, և ժողովուրդին հետ, շատի մը Գերման իշխաններ ալ նոյնպէս համակրանք կը տածեն պէպի այս բուռ մը անընկճելի հերոսները :

Միայն անդիւր թաքուհույն թողը վսեմ խորհուրդներէ (° °) դրոշուած՝ Քրիստիանի տեսակցութիւնը մերժեց, կըսեն թէ այդ խորհուրդներուն ազբիւրը Պիւլով եղած է : Թէեւ Բանցլէրը իր շրջած վայրերէն նշանաւոր յիշատակներով չի վերագործաւ,

Բանէ մը մի փոխար. քանի որ ես քեզի հետ կը խօսիմ, ժամանակը չուրջ կը զատնայ՝ առնց ուժ մը ունեւարու վրայ, դու միշտ քոյս պիտի ըլլաս թեւերուս տակ պիտի պահեմ, անտեսանելի կերպով, որ իմ ազալանքներս ներդրուեն :

Հրեշտակը այս խօսքերը ըսելու վրայ էր, երբ երիտասարդը զգաց թէ երկրէն կը բարձրանայ ու օդի մէջ կը մղուի առուօտեան նոր բացուող ճառագայթներու և նսորմշուշին հետ :

Մէկէն ինքզինքը գտաւ լեռնային խոր անտառի մը մէջ և սկսաւ խիտ ծառերով շրջապատուած արահետով գարիւղի քաղիլ, Հանգիպեցան մարդու մը, ոչ ձեր և ոչ ալ այնքան երիտասարդ, զիտանական մըն էր որ մտքերու ու խօսքերու մէջ խորատուգուած առուօտեան պտոյտը կընէր :

Երբ հրեշտակը իր սեւ թեւերով գիտնականի ճամբան կտրեց, ան զլուխը վեր վերցուց, նախ սարսափեցաւ, բայց, շուտով ինքզինքը գտնելով, օրինակելի պատրիւնութիւնով ու վեհաբար ըսաւ .

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԺԱՍ ՍԵ ԵՒՍ
— — —
(Լ. ՆԻՔԷԼԻ)

Գեղածիծաղ ծովախորշի մը ծրուտուն ամբարն քով, խիտ ալգիներու ու անտառներու մէջ հնօրեայ ասպետական զիւնակ մը կը կենար, որուն մէջ սիրով կապէր երջանիկ ու երիտասարդ զոյգ մը :

Օր մը զղեակին շքեղօրէն կահաւորուած սենեակի մը մէջ երջանիկ զոյգը լուս կեցած էր :

Երիտասարդը սիրուհիին ձեռքերը իր ամբարն մէջ առած՝ անոր գունամաքի երեսը կը դիտէր :

Գեղատի կինը անպամ մը իր խոչոր կապույտ աչքերը բացաւ, ձիգ ըրաւ խօսելու, իր նուրբ մեղրամոր շրթունքները ամփոփելով, սակայն վզուր, նա անզօր էր, երիտասարդը

համոզուած էր թէ սիրուհիին կողմը գոցուելուն պէս իր արեւն ալ պիտի խաւարէր, կը դիտէր անոր նշանէն նուրը կուրծքը որ մեղմիւ կը բարձրանար, հուսաւայցած էր թէ աստ անոր վերջին շունչն է :

Երիտասարդը այդ մտքէն ստուգեց, սկս և կողկողալին պաղատիլ և աղօթել, Փարսելով սիրուհիին աղերսելով զոչեց :

Ո՛վ անողոք մահ սիրուհիս ինծի ձգէ, ձգէ օրուան մը, գոնէ ժամուան մը համար, բայց հիմակ ձեռքէս մի խլեր . . .

և սակայն անիկա Պէրլին, իր տիրոջ մէջ արտակարգ թանկ բարեացակամութեան ապացոյցներ ստացաւ: Վերադառնալուն պէս՝ Վիլհելմ անոր տունը այցելեց ու Սեւ-Արծուի պատուանշանը նուիրեց: Հօհենցոլէրեան տոհմին էն երեւելի շքանշանը, և այս կերպով զայն հաւասարեցուց Եւրոպայի է՛ն բարձրատիման ու ազնուատոհմ անձնաորութիւններու կարգին:

Պիւլով գերման կայսրութեան արաւարտ դարձող նախարար ըլլալով, Վիլհելմ անսահման հաւատքն ու սէրը գրուեց, ու մրայն Վիլհելմի անձնական բարեհաճութեան և մտերմութեան շնորհիւ Պիւլով բարձրացաւ Քոնցլէրի ատիմանին: Վիլհելմ բնու չի խաբուեցաւ, յանձնելով պետական վարչութեան էն բարձր զէկը իր սիրելիին, որովհետեւ Պիւլով կարող ու արժանի է նախարարութեան գլուխը կենալու:

Գերմանական ազգեցիկ շրջանակներու մէջ կը սպասուէր, որ իշխան Հօհենցոլէր յաջորդը հին ազնուական գերդաստաններէն ընտրուի, և թերթերը ժամանակին յիշեցին թիկնածու իշխաններու քանի մը անուններ, իբրև ամենամեծ արտօնութիւններ վայելողները Քոնցլէրի պաշտօնը ստանձնելու համար: Պիւլով ալ ազնուական ընտանիք է, սակայն պետութեան ամենէն աչքի զարնող պաշտօնը վարելու աստիճանին չի պատկանիր:

Առջի բերան շար լեզուները Պիւլովին շատ կարճ պաշտօնավարութիւն մը գուշակեցին, և ստիկա տոյնպէս կը բացատրէին թէ՛ անոր եւ կայսեր պերճախօսութիւնը շուտով իրարու պիտի ընդհարին, մանաւանդ որ կայսրը ուրիշներու ճարտասանական յատկութիւններուն լաւ աչքով չի նայիր և չի հանդուրժեր նոյնիսկ իր շրջանին մէջ պեր-

ճախօս մարդկանց ներկայութեանը: Ոմանք կենթադրեն որ այս երկու պերճախօսներու ընդհարումը արդէն առաջին պետական խորհուրդին նիստին մէջ տեղի ունեցեր է: Բայց ոչինչ ծանր հետեւութիւն չի պատահեցաւ, որովհետեւ Պիւլով թէ պերճախօս և թէ կատարեալ դիւանագէտ մըն է:

Պիւլովի կորովին ու կարողութեան մասին շատ բաներ կը պատմեն. կըսեն թէ՛ կայսրը պետական նիստերու մէջ խօսած ատեն Պիւլով լուրջ և ոչաղիւր ունկնդրութեամբ մտիկ կընէ կայսեր խօսքերը, իր տուած պատասխանը կայսերական կարծիքները՝ կը վաւերացնէ: Ինչ կարծիք որ յայտնէ Վիլհելմ, Քոնցլէրը առաջուց հակում ցոյց կուտայ անոնց և բնաւ ընդդիմախօսութեան չի մտներ, որովհետեւ «բացէ՛ իրաց կօսարին զէմ մարտիլը» կըսէ. «ապահովապէս դատը կորսնցնել ըսել է»: Քիչ մը անցնելէն ետքը, և ստեպ հազիւ ժամ մը անցած, Պիւլով կայսեր առաջարկած հարցը նորէն ձեռք կառնէ և լի իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ մը զայն լայնորէն կը պարզէ, կը մեկնէ, կը բացատրէ իր միտքը, մաքուր դատողութիւնով ու քննադատութիւնով մը և կայսեր կարծիքներուն բոլորովին հակոտնեան կը պաշտպանէ և Վիլհելմ հիացած իր քոնցլէրի լայն տեսութիւններուն, անոր գաղափարներուն բացայայտ ու ջինջ արտայայտութիւններուն, կը վաւերացնէ և շատ ունգամ Պիւլովի դատելու ու խորհրդածելու կերպը կ'իրացնէ, և այսպէս Պիւլով իր նպատակին կը հասնի:

Գերմանիոյ պէս երկրի մը մէջ ուր կայսրը յաճախ կը ձգտի նարոյէտի պէր խաղալ, և յաճախ անխորհուրդ ճաներով շատ մը քաղաքական հարցեր կը կնճ

ռոտէ, որոնք թէ վճռական որոշումի մը հանգէին, հանգամանքներու բերմամբ և կայսեր չափազանց զգայուն ու խանդավառ նկարագրով, գուցէ ծանրակշիռ ու վտանգաւոր պատահարներ յառաջ բերէին—անանկ երկրի մը մէջ, պետական մարդու մը համար, այդ յատկութիւնները խիստ գնահատելի են:

Եթէ Վիլհելմի, 1896ին, Քրիւկէրի ուղղած հեռագիրը քննենք, ու իր լուծումին մօտեցած հայկական հարցին առած մահացու հարուածը աչքի առջեւ բերենք, որ Անգլիացիներու խելքը ու միտքը շփուածուց, եւ բազմաթիւ կայսեր ներկայ վարմունքին հետ, այն եզրակացութեան պիտի գանք, թէ Վիլհելմ շատ խելայիզ ու առանց մտածելու շարժող մարդ մըն է, բոլորովին անգիտակ իր բրածին և կամ թէ՛ հիմա ուրիշի ազդեցութեամբ կը գործէ:

Այս տեսակ յայտնի հակասութիւններ Վիլհելմի գործերուն ու խօսքերուն մէջ, միւլենոյն հարցին շուրջը, երեւան կը հանեն Պիւլովի կարողութիւնն ու անոր գիւտնադիտական յատկութիւնները, որով անիկա կատարեալ ճարտարութեամբ կազդէ իր տիրոջ վրայ: Գուցէ այդ զօրաւոր ազդեցութիւնը Գերմանիոյ բազմէն է:

Բ. 1087

ՎԵՐՏԻ ՄԱՇԸ

Ամսոյս 14ին Միլոնի մէջ մտնաւ հռչակաւոր երաժշտապետ Վերտի: Անգլիան թագուհի մը կորսնցուց, Իտալիա, սամբոլ աշխարհը՝ երաժշտապետ մը:

Քանի մը թերթեր կը հաղորդեն Վերտիի կտակը, որուն մէջ հանճարը կը յայտարարէ որ

զինքը թաղեն կամ լուսադիմին կամ իրիկուան դէմ, պարզութեամբ, առանց երաժշտութեան ու երգի: «Երկու քահանայ, երկու մոմ, մէկ խաչ կը բաւեն» կըսէ աս:

Վերտի իր արկղին մէջ բարեկամներուն անունով թողած է շորս կնքուած նամակներ:

Վերտի ծնած է 1813 թուականին հոկտեմբեր 9ին Բօնքօլ գիւղի մէջ: Հայրը պանդոկապետ մըն էր, իսկ ինքը կէս դար շարունակ եզու իտալական երաժշտութեան փայլուն ներկայացուցիչը և աշխարհիս ամենէն հռչակաւոր երաժշտապետներէն մին: Կանուխէն ցոյց տուաւ իր բանաստեղծական հակումները:

Իր նպատաւոր գործերն են երիտասարդութեան ժամանակ «Նարուզոզոնտոր» «Լօմբարտ» «Էրնանի»:

Միջին հասակի մէջ. «Ռիկօլէթթօ», «Թրօվաթօրէ», «Թրափադա»:

Բացի այս նշանաւոր գործերէն, Վերտի ունի ուրիշ շատ գործեր, որոնք այնքան չեն համապատասխաներ Վերտիի հանճարին:

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ո Ւ Փ

Ամերիկայի և եգիպտոսի չը վճարող բաժանորդներուն. — կը խնդրենք շտապել բաժնեգրիւններ մինչեւ փետրուար մէկ անպատճառ հասցնել մեզ: Մինչեւ այդ ժամանակ չը վճարողներուն այլևս «Նարուզոն» չի պիտի զըրկուի: Միւլենոյն ժամանակ չը վճարողներուն անունները պիտի հրատարակուի «Նարուզոն» մէջ:

—X—

Եղկելի հիւանդը մէկէն ցտակեցաւ իր անկողնէն և սկսաւ յուսահատօրէն ձեռքերը շարժել. տեսիլքը հալածելու դիտումով եւ ճշաց:

— Կորուէ. կըր պէտք ըլլայ, ան ստեն եկուր: Եթէ տարի մը առաջ քովս գայիր, շնորհապարտ կըլլայի քեզի: Նիմակ քաջած ցաւերուս ընտելացած եմ ալ այսպէս կապրիմ: Ուրիշ բան մըն ալ կայ. քիչ մը առաջ մարդ ուղարկած եմ քաղաքիս էն նշանաւոր բժիշկը կանչելու. թէ եւ հորիւրաւորներ կարող չեղան զիս փրկել, սակայն շատ կարելի է որ նա կարողանայ զիս բժշկել, ըրածդ անգրթութիւն է: Գնա՛, գնա՛:

Հիւանդին կիներ, որ անոր քով քնացած էր, ծնեցաւ ամուսնոյն կողմը. մօտակայ սենեակէն վազեցին քանի մը սիրուն երիտաներ ու մահուան հրեշտակը երիտասարդին հետ աւելի հեռուն սլացաւ:

Թարգմ. Թ. Ղ. Ա. Կ. Ի. Յ.

(Շարունակելի)

— Ինձի կը թուի թէ քեզ կը ճանչնամ եւ գոհութեամբ կը նեւսնամ որ դուն իմ երեւակայածին յարեւ նման ես, բայց ի՞նչ կայ որ զ'ս այդչափ կանուխ կը փնտես:

— Գիտեմ, պատասխանեց հրեշտակը, որ դու ամբողջ կանաք ինձ վրայ խորհրդածելով անցուցած ես, գիտեմ նոյնպէս զիս արժանաւոր կերպով դիմաւորելու պատրաստութիւնդ: Ինձի ծանօթ է որ դուն չգոյութիւնը մարդկանց միակ բաղձալի վիճակը կը համարես. ուրիշն ուրախացիր, ճիշդ ժամէ մը նպատակիդ պիտի հասնիս:

Գիտնականը խորունկ շունչ մը քաշեց:

Հրեշտակը շարունակեց.

— Բայց դուն իսկոյն փոխադրուէ այնտեղ, որ չգոյութեան վայրը կը համարես. ինձի պարզեւէ մնացած մէկ ժամը, որ քեզի միայն անհատն ու չնչին տեւողութիւն պիտի պատճառէ, պարզեւէ մարդկային սրբաբաժի մը, որուն անհամեմատելի երջանկութիւն պիտի տայ:

— Խնդրածդ ոչ մէկ պայմանով չեմ կրնար կ'տարել, սիրով պատասխանեց փրկիսփոփն. գուցէ կեանքիս աս վերջին ժամուն մէջ պիտի յաջողիմ վերլուծել ինութեան գազանիքը, եւ ան ալ էն լեւազոյն կերպով, քան երբ եւ իցէ: Ատ այնչափ հաւանական է որ երբեք չեմ կրնար համաձայնիլ քեզի հետ. մանաւանդ որ համոզուած եմ թէ՛ անհուն յաւիտենականութիւնը, որ մարդկանց շնորհներ է ամենարարդաւած վիճակ, առանց աս ժամին ալ քաւական երկար է. ուրիշն կը փափսքիմ որ ինձ թոյլ տաս հանգստութեամբ պոչոյս շարունակել եւ ճակատագրէն առաջ չերեւնաս ձանձոյթ պատճառելու: Այս ինչ անի, առութիւն է. աս բանին համար պիտի բողբոջեմ:

Գիտնականը աս ըսելէն յետոյ ետ դարձաւ. ի կ'մահուան հրեշտակը երիտասարդին հետ հեռաւոր տեղ մը սլացաւ:

Նոյն ժամուն մտաւ նեղիկ ու խաւար խրճիթ մը, ուր անկողնոյ մէջ զժառղ հոգեւոր մը կը հառա-

ջըր, կը կոծէր իր ցաւերէն հիւժուելով:

Հիւանդը սեւ թեւերու շարժուչակ չփրոտող լսելով՝ իսկոյն աչքերը լայն բացաւ ու ստեղծմով հրեշտակին նայեցաւ:

— Ահա եկայ, քաղցրութեամբ ըսաւ հրեշտակը. ահա առջեւդ եմ ես, դոր այդչափ բազմաչարչար օրերուդ եւ գիշերներուդ մէջ կանչած ես ու յիշած. հիմակ իսկոյն կարող եմ քեզ հետ տանիլ, եթէ ինձի պարզեւէս այս ժամը որ Աստուծոյ հրամանով քու կ'սակայն գիտցիր որ այս վերջին անցնելիք ժամը ապրածիդ ամենէն ստեղծելի ժամն է: Չուր տեղը օդը պիտի չնչես. պարբրտիք պիտի գայ մարմնոյդ ծակոտիկներէն, չի պիտի կրնաս շարժել ու խօսիլ. վերջին հրաժեշտ առ լացող կնոջդ, ստեղծած աղաքներուդ:

Գլ կերելի դեռ չես կրնար երեւտեղիլ թէ ի՞նչ է կատարեալ անյուսութիւնը. աս ժամուս դու պիտի զգաս. վրադ թափած տո՞տապանքներէն էն ստեղծելն է:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՐՈՆԻԿ

Էրզրումի հրապարակած ընդհանուր թարգմաններէն Պ. Վարդգէս Զրիւնկիրեան, որ կողմուսի Ախլքաղաքէն էր, մեռեր է 45 տարեկան հասակին մէջ:

Մեղրիսեցիկ եպիսկոպոսը ճամբորդեր է Զմբիւնիոյ թեմը եկեղեցիներու և գարսններու պէտքերը տնօրինելու համար, և Կրեւելեան Մամուլոյ հասարակածին համեմատ տնօրինած է:

Զմբիւնիոյ տնտեսական խորհուրդը սուսցիչներու թոշակները վճարած է:

ԱՐՅԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ս

Թուրք լրագիրները կը հարգող են թէ Պիլիւսի նահանգի Պուլանըզ գաւառակին մէջ տեղի ունեցած խեղճութիւններու պատճառները քննելու համար զըրկուած յանձնաժողովը իր անդակագիրը կուսակալին ներկայացուցած է:

Եւրոպայի թուրք գետնաւառներու զինուորական կցորդները հրահանգ ստացեր են մանրամասնօրէն տեղեկագրելու անցեալ տարի մեծ պետութեանց բանակներուն մէջ հնարուած լնդանօթներու, հրացաններու և զինուորական ուրիշ հրահանգներու մասին:

Իզմիրի մէջ հրեաները յանձնաժողով մը կազմեր են թուրքերէն լեզուն իրենց մէջ ընդհանրացնելու համար:

Յունուար 14ին Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցեր է Վիկտոր կայսեր կողմէ Սուլթանին նուիրուած ազբիւրին բացումը:

Հանդէսի նախադասն է եղեր գերմանական գեպարը, մասնակցեր են նաեւ գերմանական մասնաւոր պատգամատարութիւնը և «Մօլթրէ» վարժացնաւի ծառայողները:

Աղբիւրը ընդունել են Սուլթանի ներկայացուցիչները և բարձրաստիճան թուրք պաշտօնեաներ:

Ճառեր և աղօթքներ ըսուեր են:

Ի Տ Ա Լ Ի Ս

Իտալիոյ բոլոր քաղաքներու հասարակած շէնքերը կէս դրոշակ պարզած են Վէրտի մահուան առթիւ:

Թաղումը պիտի կատարուի կառավարութեան հաշուով:

Թաղման հանգէսին ներկայ պիտի ըլլայ թուրքի զորքը, թագաւորի կողմէն, նախարարները, ձերականոյի բաղմաթիւ անդամներ և երեսփոխաններ ու

քանի մը հարիւր պատգամատարներ Իտալիոյ քաղաքակրթութիւններու կողմէ:

Պարոյնները և թէստրոնները մինչեւ թագումը գոց պիտի մնան:

Ռ Ո Յ Ի Ս Ի Ս

Ամերիկեան թեմը կը հարգող է թէ Վարչապետի մէջ երեւոյն հանած են լատինական գործ մը, որ մեծ յուզում պատճառած է:

Ս. թեմ գերմանացիներ ձեռքաւարում և Սիպրիոս քաղաքում են: Վարչապետի գերման Տիւպատոսը, ուստի կառավարութեան պահանջներով, իր պաշտօնէն ետ կըլուծուած է:

Չ Ի Ն Ա Ս Տ Ա Ն

Բէրլինէն կը հարգող են թէ ստար գետնաւառները նկատուած թեման պիտի շտապեն շինական պատուիրակներու կողմէն խեղճութիւնները իրենց լրացուցիչ աշխատանքները մինչեւ որ պետութեանց պահանջած գոհացումները չը արուին:

Չրեւանի 25 հազար կանոնաւոր զինուորներ տակաւին Բանդիկ-Յուրի մէջ համախմբուած են: Պրանական դիտարան Պ. Բիշոն կը պահանջէ որ այդ զինուորները յստիկն Վուստոն զօրավորը կը հսկէ այդ բանակին վրայ:

Նանկայէն կը հարգող են թէ սուս ծովակալ Ալէքսիեւ ըզրբեր է Սէյմուր ծովակալին, էլէնթ կղզիները զրկուած են իր թնդանօթակիրներուն համար: Սէյմուր պատասխանած է որ ինք իր ուսական հող չէ ընդունել այդ կղզիները:

Բէրլինէն կ'որոշուր յոր մը չիկայ, և կամ լուրերը Եանկայէն են, կըսուի թէ խաղաղութեան գաշնադրութիւնը կ'ընտան է բայց երեսնամեակը կը հաստատեն թէ գեւ չեն ևն ատորմէ:

Նոյնպէս Եանկայէն կը հարգող են որ պաշտակիցները Բէրլինի ամբան պալատի մէջ գտած են 49 միլիոն Ֆրանք և մտադիր են այդ գումարով վճարել եւրոպական զօրքերու թոշակները:

Յ Ո Ւ Ն Ա Ս Տ Ա Ն

Յունական բոլոր նշանաւոր թերթերը շարժանց բորբոքուած են աղգային ժողովի մէջ տեղի ունեցած սնկազգութիւններու պատճառով:

Նախարարական թէօթօքսնոր տարիէն առաջ քանի մը առաջարկ բրած է աղգային ժողովին զորս ուղեր է շտուով ընդունել տալ, Տելիանիս և իր կուսակիցները որոնք ընդմիջարկ են, այնքան անպատասխան լինու գոր-

ծածեր են դէպի նախարարական որ գործը խոշոր կուսի հասեր է, և ստիկանութիւնը միջամտել է կուսիցները պատճառ համար:

Այդ կուսէն վերջը երեսփոխանական ժողովին նիստերը երեք օրով դադար են:

Ա Ն Գ Լ Ի Ս

«Ժողովուրդ» թերթը հետեւալ խիստ սուղերը կը գրէ անգլիական կառավարութեան պէմ լրագիրներու մտաբերութեան վրայ արգելում ըլլալուն համար:

«Նախապալու թեման անբարձրակարգ արշաւները մամուլի գէմ հեռեւան ընէ վիճակ կայսերականութեան, սրուն անփութիւն նպատակն է մարդկային ամէն աշխատութեան ճնշումը, անգլիական կառավարութիւնը կայսերականութեան անցեալ տարի քանի մը անգամ իրականութիւն մէջ պատեց աղգային հասարակական տակաւ լրագիր մը, և այդ ամէնու դիմաց անգլիական մամուլը լռեց»:

Ան կը ճնշէ նախալու Քարի լրագիրները և ահա հիմակ իր ուղի անգլիական մամուլին վրայ դարձուցած է:

Կրթութի թէ նորէն պիտի սկսինք մամուլի ազատութեան համար կոխ մղել: Մենք ստար աղգութեւն ուղղութիւնը կը հրահանգենք Անգլիայի յուսահատական վիճակի վրայ:

Անգլիա՛ որ կը պարծնայ թէ ազատութիւնը կը սիրէ, իր գործերը դէշ եղած միջոցին, նորիպէս նկարայ բանաւոր ըլլալ, ինչպէս և ուրիշ պետութիւնները: Անգլիական հրապարակագիրները երբեք թողքած չեն կառավարութեան մամուլ վրայ բրած յարձակումներուն դէմ: Արախտեւ մեծամասնութիւնը խոնարհ ծառայ են տնօրէններուն: Ատանց վրայ յոյս դնել կ'որելի չէ. մաղով բզն է որ պիտի պաշտպանէ իր ազատութեան պատանջները»:

Թ Ր Ա Ն Ս Վ Ա Դ

Պոէրները կը շարունակեն փորրիկ յաշուութիւններ ունենալ, եւրոպական թեմերը կը հարգող են որ քիչ մնացեր է Քիչները գերի բռնեն:

Հուանաւ գաղութը յայտարարած է որ իրենք Վիթթորիա թագուհին հաւատարիմ էին, բայց Էտուարտ Է. ի չեն սղեր հաւատարիմ ըլլալ:

Նիւ-Յորք քաղաքի քաղաքացեալ մերժած է քաղաքային տան վրայ կէս դրոշակ պարզել Վիթթորիայի մահուան առթիւ, յայտարարելով որ ինք սրտանց կուղեր մուղերի մահուան առթիւ ընել այդ, սակայն չէ բրեր իսկ հիմա չի ուղեր և չի ընել:

Ա Ջ Դ

Խմբագրութեան հասցէին կողմից թօքաթիւնի յանձնելու համար թուանիւնէն նամակ մը եկած է թող անձամբ գոյ և ստանայ:

Խմբագրութիւն

ԱՌՈՂՕԱՊԱՀԻԿ ՄԻՓՈՅ ՄԸՆ ԱԼ

Եթէ կուղէք կուրծքի և շնչուած թուան գանաղան սեւակ հիւանդութիւններէ զերծ մնալ, ծխեցէք Ազգ Հիւանդանոցի Ս. Փրկչի սիկարի թուղթը: Պատրաստուած է այս անգամ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան յատուկ ինստիտուտ. Ֆրանսական առաջին տեսակ թուղթէ: Ինչպէս չորս տարիէ ի վեր Պուլիտրոյ միակ մահաձիւղն եղած եմ, և ինչպէս Շարժումի աշխիւ բնութեցողաց ծանօթ է. մէկէ աւելի անգամներ յայտարարած եմ, անգամ մը եւս կուզամ յարգել յանձնարարութեան յայտարարել թէ, ի նորոյց սղղիական, Կ. Պոլսոյ և տեղական բնաւոր տեսակ թուղթերու հետ նոյնպէս Ազգ Հիւանդանոցի առաջին տեսակ թուղթին մեծաքանակ բերել տուած եմ: Գանձարարութիւնը փութով և ճշդիւ կը կատարուին. միւսին գրեւոր կանխիկ, Գիւնի թիւ 51. Պ. գործը Չարչի Փ. Պոլիս ՏԻՎՄԱՆ Յ ՏՈՒՄԱՆԱՆ

ԿԱՐՆԻՍՐ ԱՋԴ

Սուրբ Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի Պատուարժան Հոգաբարձութիւնը Պուլիտրոյ մէջ սպասելու համար, ի նպատակ ըզրկման հաստատութեան հրապարակ հանուած և մասնաւոր խնամքով պատրաստուած առաջին տեսակ սիկարի թուղթին նոս գրկած ըլլալով, կը խնդրուի յարգել հասարակութիւնը որ նախապատուութիւն տայ այս թուղթին, թէ անոր բնաւոր ստաւելու թիւններուն համար և թէ նպատած ըլլալու համար հարեւորութիւն և բաղմապատանջ գործին:

Գրեմը Տիւրք Պիլիւսի մահաւատուներ, միակ կեցրոնասեղի Պուլիտրոյ համար, Տիւրք-Չէշմէ:

6-10

Չ Ո Ւ Ա Ր Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ե Ն Գ Լ Ե Կ (Տպագրական տառերու)

Կարծր մետաղ . Ուղիղ կարգ Հաւասար քարձրութիւն

Ամէն լեզուէ ապագրական տառեր և զանազանք՝ գոհացուցիչ գնելով. Հասցէ՝

Fonderie typographique, Gutenberg, Sophia, Rue Graff Ignatieff № 3, 23-25

ԻՄՔԱՎԻՐՈՒԹԻՒՆ, ԳՆԱՐԺՈՒՄԻ

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ այցեւումս, հասցէւումս, նամակագրութիւն, հարաւանկան հըաւրաղիր, մահաղգ:

Գիւնը յոյժ գլուխամտեղիւ. Արիշ քաղաքներէ և կամ յանձնարարութիւններ ճշգրութեամբ և փութով կը կատարուին:

ՅԱՆՉԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆԻՍԻԿ

Печатница Хр. П. Войничкоф — Варна,